

Geheime agenten hadden òf een eigen zender bij zich of werkten samen met een agent-marconist aan wie de zender was toevertrouwd.

Aanvankelijk was er voor alle geheime agenten die met hun zendapparaat Engeland konden bereiken (agenten dus zowel van *MI-6* als van *SOE*), één ontvangststation in Engeland, ressorterend onder *MI-6*. Daarvandaan gingen alle codetelegrammen uit, daar werden zij alle ontvangen. De ontvangen telegrammen werden, nog steeds gecodeerd, per telex naar Londen doorgegeven waar zij alle door *MI-6* (dat in de begintijd ook de codes van *SOE* hanteerde) gedecodeerd werden; de voor *SOE* bestemde telegrammen werden louter in gedecodeerde vorm aan *SOE* doorgegeven. Wat *SOE* deed, kon *MI-6* in de begintijd dus nauwkeurig volgen. *SOE*, dat op allerlei punten door *MI-6* dwarsgezeten werd, kreeg daar genoeg van; het richtte in de lente van '42 een eigen communicatiebedrijf op: een eigen zender dus met een daaraan verbonden coderings- en decoderingscentrale. Nadien (d.w.z. van 1 juni '42 af) waren er dus twee van die centrales en bij elk van de centrales werden alle codes bewaard, respectievelijk van *MI-6* en *SOE*. Bij de centrales was natuurlijk bekend, welke code met een bepaalde agent was afgesproken: de centrale kreeg dus *en clair* de tekst die naar hem uitgezonden moest worden, codeerde die en liet het telegram uitgaan; een van de agent ontvangen telegram werd in de centrale gedecodeerd en vervolgens met een toevoeging welke op de *security-checks* betrekking had (daarover meer in het volgend hoofdstuk) toegezonden aan de desbetreffende *Country-Section* van *MI-6*, resp. *SOE*. Wat de spionage-agenten betrof was het Bureau Inlichtingen en wat de sabotage-agenten aanging het Bureau Bijzondere Opdrachten de eerste Nederlandse dienst die kopieën ontving van de volledige gedecodeerde teksten – voordien hadden de Nederlandse diensten slechts parafrasen ontvangen, of zelfs die niet eens.

De in Engeland geposteerde zenders hadden een groot vermogen. Zij konden in bezet Nederland gemakkelijk ontvangen worden – ook door de Duitsers, en de camouflage die door de Engelse zenders toegepast werd (zij gaven zich door het gebruik van bepaalde roepletters voor een willekeurige buitenlandse commerciële zender uit) was ineffectief: elk codetelegram werd door de Duitsers opgevangen. Dat laatste betekende niet dat zij wisten waar zich de zender/ontvanger van de geheime agent bevond. Die kon slechts gelocaliseerd worden als hij zelf uitzond. *SOE* nu schiep een nodeloos risico door van de geheime agenten te vergen dat zij zich, na opgeroepen te zijn, met een radiosignaal present zouden melden en dat zij, als het telegram doorgegeven was, weer met een radiosignaal duidelijk zouden maken dat zij het ontvangen hadden. Bij de marine deed men dat beter! 'Schepen op zee', zo zette schout-bij-nacht A. N. baron de Vos van Steenwijk, een